

บทที่ 3

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หน่วยงานเหมือนแม่เมือง

เหมือนแม่เมืองเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้โครงสร้างธุรกิจเชื้อเพลิงซึ่งมีหน้าที่หลักในการดูแล จัดหา บริการ และบริหารสัญญาเชื้อเพลิง ให้กับหน่วยงานของ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ธุรกิจเชื้อเพลิงสามารถแบ่งโครงสร้างการบังคับบัญชาออกเป็น 2 โครงสร้างหลัก คือ ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธุรกิจเชื้อเพลิง – วางแผนและพัฒนา (ชชน.) ตั้งอยู่ที่สำนักงานใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี หรือเรียกว่า “เหมืองส่วนกลาง” และ ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธุรกิจเชื้อเพลิง – การผลิต (ชชพ.) ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองแม่เมือง จังหวัดลำปาง หรือเรียกว่า “เหมืองแม่เมือง”

เหมืองแม่เมืองมีหน้าที่หลักในการทำเหมืองผลิตถ่านหินเพื่อส่งให้โรงไฟฟ้าน้ำและผลิตกระแสไฟฟ้า และเนื่องจาก เหมืองแม่เมืองเป็นหน่วยงานหนึ่งของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ดังนั้น นโยบายหลัก ๆ เช่น นโยบายการลงทุน การจัดหาเงิน การจัดสรรงบประมาณ การภายนอก สำนักงานใหญ่จะเป็นผู้ควบคุมดูแล และบริการให้ ส่วน เมินเดือน ค่าแรง ค่าล่วงเวลา เงินช่วยเหลือ ค่ากระแทกไฟฟ้า ค่าขันเครื่องจักร ค่าเข้ากะทำงาน เหมืองแม่เมืองมีหน้าที่เพียงรวม ข้อมูลส่งให้ สำนักงานใหญ่ และสำนักงานใหญ่จะเป็นผู้จ่ายเงินให้ทั้งหมด โดยจะทำการโอนเข้าบัญชีของพนักงาน ส่วนเหมืองแม่เมืองจะคุ้มครองการในส่วนของการรับ – จ่ายเงิน ทรัพย์สินที่เหมืองแม่เมืองเอง แต่ในบางครั้งทรัพย์สินบางประเภทที่ต้องซื้อจากต่างประเทศ กองบัญชีและการเงินเหมืองส่วนกลาง จะทำการจ่ายแทนให้และจะทำการเรียกเก็บเงินภายหลัง

เหมืองแม่เมืองอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธุรกิจเชื้อเพลิง – การผลิต (ชชพ.) โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผลิตเหมืองแม่เมือง (ฟม.) และ ฝ่ายบริหารและวางแผนเหมืองแม่เมือง (ฟบม.) โดยฝ่ายผลิตเหมืองแม่เมืองมีหน้าที่หลักในการดูแลการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งถ่านหิน โดยจะเน้นหนักในการขุด-ขันถ่านหิน เปิดหน้าดิน วางแผนบำรุงรักษา บำรุงรักษาเครื่องจักรกลเหมือง เครื่องจักรสนับสนุน ยานพาหนะ และอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยแบ่งโครงสร้างการบังคับบัญชาออกเป็น 8 กอง 31 แผนก ส่วนฝ่ายบริหารและวางแผนเหมืองแม่เมืองมีหน้าที่หลักในการวางแผน และสนับสนุนการทำเหมือง โดยจะเน้นหนักในการวางแผนการขุด-ขันถ่านหิน การเปิดหน้าดิน วางแผนบุคคล การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนงานบริการต่างๆ โดยแบ่งโครงสร้างการบังคับบัญชาออกเป็น 7 กอง 28 แผนก ปัจจุบันเหมืองแม่เมืองมีพนักงานรวมทั้งสิ้น 1,980¹ คน แยกเป็น ฝ่ายผลิตเหมืองแม่เมือง 1,478 คน ฝ่ายบริหารและวางแผน 502 คน

การสำรวจด่านลิกในตัวบิรุณพื้นที่แม่มาเจังหวัดลำปาง² เริ่มขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2464–2466 โดยพลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้ว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญจากประเทศฝรั่งเศส มาทำการสำรวจและได้มีการดำเนินงานได้ ต่อมาได้มีการสำรวจอีกครั้ง จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2497 องค์การการไฟฟ้าลิกในตั้งชั่งขัตติ้งโดยรัฐบาล ได้เปิดทำการเหมืองแม่มาขึ้น ในปีพุทธศักราช 2498 ได้เริ่มผลิตด่านลิกในตัวจากเหมืองแม่มาออกจำหน่ายให้ โรงบخارในยาสูบในภาคเหนือ โรงงานของ การรถไฟที่จังหวัดนครราชสีมา โรงบخارซีเมนต์ของบริษัทลประทานซีเมนต์จังหวัดนครสวรรค์ โรงไฟฟ้าวัดเดียบ และโรงไฟฟ้าสามเสนของการไฟฟ้านครหลวง ต่อมาได้มีการสร้างโรงไฟฟ้าขึ้นที่ อำเภอแม่มาเจังหวัดลำปาง โดยมีขนาดกำลังการผลิตรวม 12,500 กิโลวัตต์ แล้วเสร็จเมื่อ ปีพุทธศักราช 2503

² http://www.egat.or.th/fb/mmine_1t.htm [2001, June 18]

ภาพที่ 1 ผังองค์กรธุรกิจเชือเพลิง

ธุรกิจเชือเพลิง

ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธุรกิจเชือเพลิง-การผลิต (ชชพ.)

ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธุรกิจเชือเพลิง-วางแผนและพัฒนา (ชชน.)

ฝ่ายผลิตเหมืองแม่เมือง (ฝกม.)

- แผนกการผลิตและสารบรรจุ (หสบ-ช.)

ฝ่ายวางแผนและบริหารเหมืองแม่เมือง (ฝบม.)

- แผนกกฎหมายและรักษาความปลอดภัย (หกร-ช.)

กองปฏิบัติการเหมือง (กปม-ช.)

- แผนกประสานงานปฏิบัติการเหมือง (หปม-ช.)
- แผนกปฏิบัติการบ่อกเหมืองกะ 1 (หปบ-ช.)
- แผนกปฏิบัติการบ่อกเหมืองกะ 2 (หปบ2-ช.)
- แผนกปฏิบัติการบ่อกเหมืองกะ 3 (หปบ3-ช.)
- แผนกปฏิบัติการบ่อกเหมืองกะ 4 (หปบ4-ช.)
- แผนกเฝ้าระวังดีด (หดจ-ช.)

กองปฏิบัติการระบบขนส่งวัสดุ (กปร-ช.)

- แผนกประสานงานปฏิบัติการระบบขนส่งวัสดุ (หปร-ช.)
- แผนกปฏิบัติการขนส่งวัสดุกะ 1 (หปวะ-ช.)
- แผนกปฏิบัติการขนส่งวัสดุกะ 2 (หปวะ2-ช.)
- แผนกปฏิบัติการขนส่งวัสดุกะ 3 (หปวะ3-ช.)
- แผนกปฏิบัติการขนส่งวัสดุกะ 4 (หปวะ4-ช.)

กองโยธาและฟื้นฟูสภาพเหมือง (กยช-ช.)

- แผนกบำรุงรักษาอาคารและบริเวณ (หบอ-ช.)
- แผนกฟื้นฟูสภาพเหมือง (หฟ-ช.)
- แผนกน้ำบ้านแปลงภัยบัติการ (หสษ-ช.)

กองควบคุมความปลอดภัย (กคค-ช.)

- แผนกวิเคราะห์ความปลอดภัย (หគค-ช.)
- แผนกควบคุมความปลอดภัย (หคค-ช.)

กองบำรุงรักษาไฟฟ้า (กบร-ช.)

- แผนกบำรุงรักษาไฟฟ้าระบบขนส่งวัสดุ (หบฟ-ช.)
- แผนกบำรุงรักษาไฟฟ้าเครื่องจักรกล (หบฟ-ช.)
- แผนกซ่อมเครื่องไฟฟ้าและอุปกรณ์ (หชาฟ-ช.)
- แผนกบำรุงรักษาระบบควบคุมไฟฟ้า (หគค-ช.)

กองวางแผนบำรุงรักษา (กวน-ช.)

- แผนกวางแผนบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (หวน-ช.)
- แผนกวิเคราะห์และประเมินผลเครื่องจักรกล (หวน-ช.)

กองบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (กบค-ช.)

- แผนกบำรุงรักษาดูด (หบค-ช.)
- แผนกบำรุงรักษาเครื่องจักรติดตะเข็บ (หบค-ช.)
- แผนกบำรุงรักษาเครื่องจักรล้อถัง (หบค-ช.)

กองโรงงาน (กรง-ช.)

- แผนกช่างกลโรงงาน (หช-ช.)
- แผนกซ่อมเครื่องจักรอุปกรณ์ทั่วไปและเครื่องจักรกล (หชอ-ช.)
- แผนกซ่อมเครื่องขันก๊าลส์ชั้นต่ำ (หชช-ช.)
- แผนกซ่อมเครื่องขันพานหนา (หชช-ช.)
- แผนกซ่อมเครื่องอัดกระดาษ (หชก-ช.)

กองบริการคลัง (กบ-ช.)

- แผนกการบรรจุ (หสบ-ช.)
- แผนกศึกษาระบบทดลองให้การดำเนินการ (หฟ-ช.)
- แผนกประชาสัมพันธ์ (หปช-ช.)
- แผนกการสนับสนุน (หก-ช.)

กองพัสดุและจัดหา (กพ-ช.)

- แผนกพัสดุ (หพ-ช.)
- แผนกจัดหา (หจ-ช.)
- แผนกสัญญา (หส-ช.)
- แผนกเชื้อเพลิงและห้องลิ้น (หชล-ช.)

กองบัญชีและการเงิน (กบช-ช.)

- แผนกการเงิน (หกง-ช.)
- แผนกตรวจสอบ (หดค-ช.)
- แผนกบัญชี (หบ-ช.)
- แผนกวิเคราะห์และประเมินผล (หวบ-ช.)
- แผนกงานประมาณ (หง-ช.)

กองประมวลผลและวิเคราะห์ (กปว-ช.)

- แผนกรวบรวมข้อมูลและรายงาน (หรร-ช.)
- แผนกควบคุมคอมพิวเตอร์ (หคค-ช.)
- แผนกคอมพิวเตอร์สำรอง (หคศ-ช.)

กองวางแผนปฏิบัติการ (กวน-ช.)

- แผนกวางแผนการดำเนินการ (หบม-ช.)
- แผนกรังวัดเหมือง (หรบ-ช.)
- แผนกออกแบบองค์ประกอบเหมือง (หอป-ช.)
- แผนกควบคุมวีรบุรุษจ้าง (หดจ-ช.)
- แผนกสิทธิและที่นี่ที่ก่อทำเหมือง (หสห-ช.)

กองธารผិวิทยา (กธ-ช.)

- แผนกตรวจสอบ (หด-ช.)
- แผนกรหบผិวิทยាប่อกเหมือง (หរម-ช.)
- แผนกอุปกรณ์ (หប-ช.)

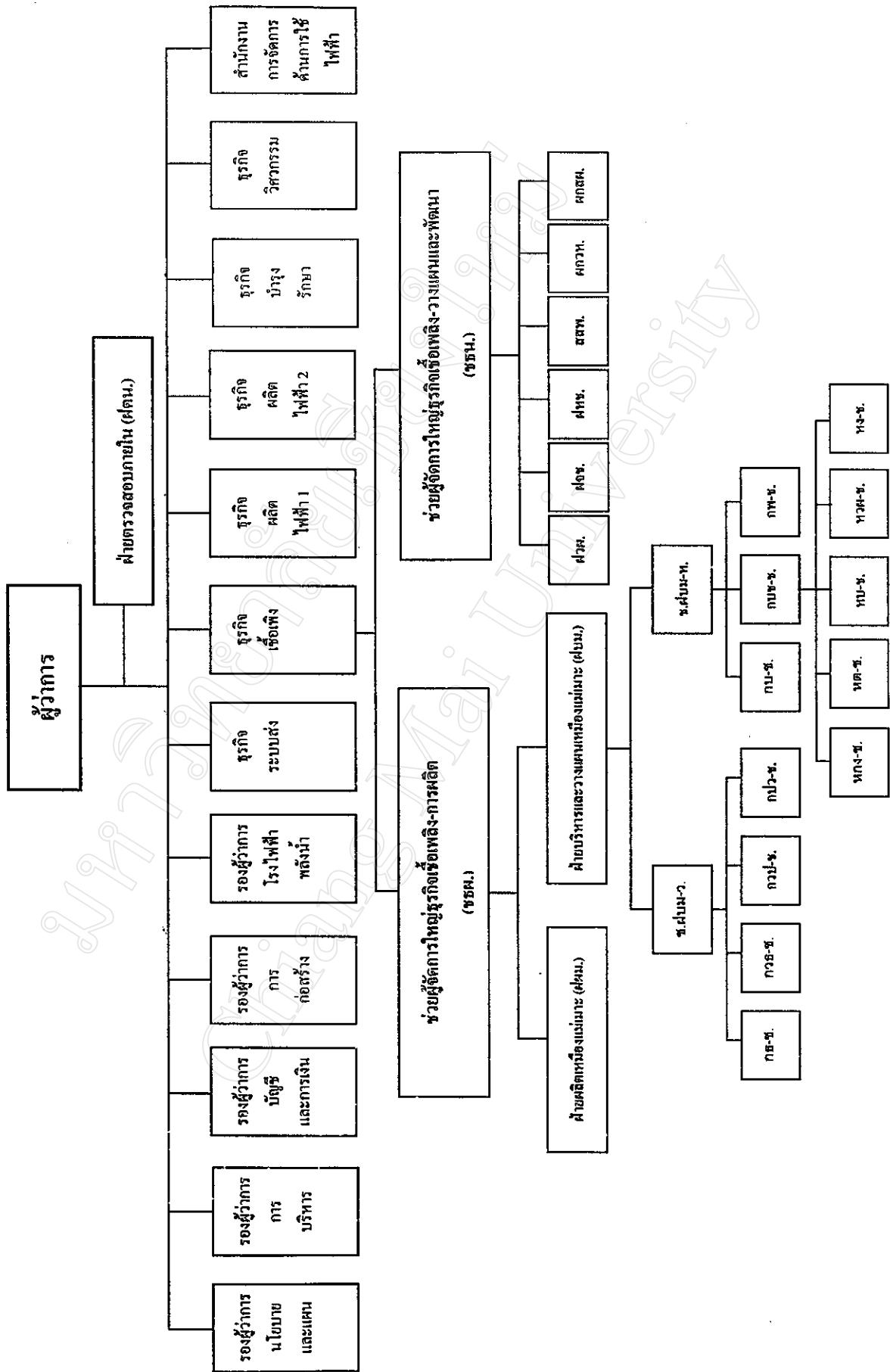
กองวิศวกรรมธาร (กธว-ช.)

- แผนกตรวจสอบและปรับปรุงความคาด (หดษ-ช.)
- แผนกวิเคราะห์และปรับปรุงความคาด (หវ-ช.)
- แผนกปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมเหมือง (หរស-ช.)

สำหรับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยการรวมหน่วยงานด้านการผลิต และส่วนกลางงานไฟฟ้า ๓ แห่ง ได้แก่ การไฟฟ้ายังชี บริษัท จำกัด และ การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นหน่วยงานเดียวกัน มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ เรียกชื่อย่อว่า “กฟผ.”

ปัจจุบัน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีหน้าที่หลักในการจัดทำพลังงานไฟฟ้าให้แก่ประชาชน โดยทำการผลิตและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าให้ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และผู้ใช้พลังงานไฟฟ้ารายอื่นตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งประเทศใกล้เคียง และดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านการผลิตงานไฟฟ้า ดังนั้นเพื่อให้สามารถดำเนินการตามนโยบายหลัก คือ การผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ให้มีระบบไฟฟ้าที่มั่นคง เชื่อถือได้ และมีราคาเหมาะสม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จึงมีหน้าที่รวมไปถึง การสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ โรงไฟฟ้า ระบบส่งไฟฟ้า และสิ่งอันเป็นอุปกรณ์ประกอบต่างๆ ตลอดจนการวางแผน นโยบายความคุ้มการผลิตการส่ง การจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า และวัตถุคุณภาพ ค่าลักษณะ โดยแบ่งโครงสร้างหลักออกเป็น ๑๒ รองผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ภาคที่ 2 ผู้คนภารกิจพ่ายแพ้ยั่งยืนแห่งประเทศไทย

จากผังองค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สามารถแบ่งโครงสร้างบังคับบัญชาตามลำดับชั้นได้ดังนี้

1. ผู้อำนวยการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เรียกชื่อย่อว่า ผวภ.
2. รองผู้อำนวยการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หรือ ผู้จัดการใหญ่ธุรกิจ เช่น ธุรกิจเชื้อเพลิง เรียกชื่อย่อว่า ชช.
3. ผู้ช่วยผู้อำนวยการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หรือ ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธุรกิจ เช่น ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธุรกิจเชื้อเพลิง-วางแผนและพัฒนา เรียกชื่อย่อว่า ชชน.
4. หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าโครงการ หรือ หัวหน้าส่วน เช่น ฝ่ายบริหารและวางแผนเหมืองแม่เมาะ เรียกชื่อย่อว่า ฝบม.
5. ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่าย หรือ ผู้ช่วยหัวหน้าโครงการ เช่น ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายวางแผนและบริหารเหมืองแม่เมาะ-บริหาร เรียกชื่อย่อว่า ช.ฝบม-ห.
6. หัวหน้ากอง หรือ หัวหน้าหน่วย เช่น กองบัญชีเหมืองแม่เมาะ เรียกชื่อย่อว่า กบช-ช.
7. หัวหน้าแผนก หรือ หัวหน้าหมวด เช่น แผนกวิเคราะห์และประเมินผล เรียกชื่อย่อว่า หวพ-ช.